

Odpovědnost státu za škodu

Orgán jednající za stát ve věci škody (újmy) způsobené rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem Ústavního soudu nelze určit podle § 6 odst. 2 zákona č. [82/1998](#) Sb., a v souladu s § 6 odst. 3 zákona č. [82/1998](#) Sb., za stát jedná Ministerstvo financí.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 5213/2015, ze dne 28.11.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce M. Š., proti žalované České republice - Ministerstvu financí, se sídlem v P., o náhradu nemajetkové újmy, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 18 C 54/2015, o dovolání žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 4. 2015, č. j. 35 Co 148/2015-61, tak, e dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Žalobce se žalobou podanou dne 14. 7. 2014 k Obvodnímu soudu pro Prahu 2 domáhá po žalované konstatace porušení základního práva žalobce na projednání věci v přiměřené lhůtě a bez zbytečných průtahů a základního práva na informace, omluvy za porušení základních práv žalobce a zaplacení částky 60 000 Kč s příslušenstvím jako náhrady nemajetkové újmy, která mu byla způsobena nepřiměřenou délkou řízení o žádosti žalobce o informaci vedeného u Ústavního soudu pod sp. zn. Spr. ÚS 452/10.

Obvodní soud pro Prahu 2 usnesením ze dne 30. 12. 2014, č. j. 23 C 225/2014-55, rozhodl tak, že vyslovuje místní nepřislusnost Obvodního soudu pro Prahu 2 (výrok I. usnesení soudu prvního stupně) a po právní moci usnesení bude věc postoupena Obvodnímu soudu pro Prahu 1 jako soudu místně příslušnému (výrok II. usnesení soudu prvního stupně).

Městský soud v Praze k odvolání žalobce rozhodl usnesením ze dne 22. 4. 2015, č. j. 35 Co 148/2015-61, tak, že usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

Odvolací soud se ztotožnil s názorem soudu prvního stupně, podle kterého v daném případě, kdy žalobce tvrdí újmu mu vzniklou činností Ústavního soudu, není příslušnou organizační složkou jednající za stát Ministerstvo spravedlnosti, neboť se nejedná o újmu vzniklou v souvislosti s občanským soudním řízením, trestním řízením, či správním soudnictvím. Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů podle § 8 zákona č. [6/2002](#) Sb., o soudech a soudcích, ani dle čl. 91 Ústavy České republiky, nýbrž je autonomně pojatým soudem, nepodřízeným a neodpovědným žádnému ústavnímu orgánu. Protože tedy není možné určit příslušný úřad jednající ve věcech náhrady škody způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, jedná v tomto případě za stát Ministerstvo financí podle § 6 odst. 3 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále též jako „OdpŠk“). Ministerstvo financí má sídlo v obvodu Obvodního soudu pro Prahu 1, který je k projednání věci místně příslušný, a proto Obvodní soud pro Prahu 2 vyslovil svou místní nepřislusnost a v souladu s § 105 odst. 2 o. s. ř. věc po právní moci usnesení postoupil Obvodnímu soudu pro Prahu 1 jako soudu příslušnému. Odvolací soud doplnil, že soud je povinen zjistit příslušnou organizační složku státu a s touto nadále jednat, a to bez ohledu na organizační složku, kterou označil žalobce v žalobě. Pokud žalobce zmínil, že Ministerstvo spravedlnosti je ústředním

orgánem pro soudy a státní zastupitelství podle § 11 odst. 1 zákona č. [2/1969](#) Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, pak se tím rozumí pouze soustava obecných soudů, nikoliv Ústavní soud České republiky, což vyplývá též z důvodové zprávy k zákonu č. [285/1993](#) Sb., jímž bylo naposledy žalobcem citované zákonné ustanovení novelizováno. Výslovně se tam uvádí, že se zakládá působnost Ministerstva spravedlnosti jako ústředního orgánu státní správy pro soudy (s výjimkou Ústavního soudu) a pro státní zastupitelství.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním, přičemž k přípustnosti dovolání uvedl, že jej podává k řešení otázek procesního práva, na nichž spočívá rozhodnutí odvolacího soudu a z nichž jednu odvolací soud řešil odchylně od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu a druhá dosud není řešena v rozhodovací praxi odvolacího soudu.

Žalobce (dále též jako „dovolatel“) v první řadě uvádí, že odvolací soud nesprávně vyřešil otázku určení místní příslušnosti soudu podle okolností, které tu byly v době zahájení řízení, při jejímž řešení odvolací soud nedbal zásady perpetuatio fori. Dovolatel poukazuje na skutečnost, že se řízení vede u soudu, který je věcně a místně příslušný a že pro určení místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné skutečnosti, které tu jsou v době jeho zahájení. Okolnosti rozhodné pro určení místní příslušnosti soud zkoumá z údajů obsažených v žalobě, neboť jiný pramen v době zahájení řízení nemá k dispozici. Změny skutečností rozhodných pro posouzení věcné či místní příslušnosti, jež nastanou až v průběhu řízení, jsou (nestanoví-li zákon jinak) nerozhodné. Soud zkoumá místní příslušnost před tím, než začne jednat o věci samé, ale činí tak podle stavu k datu zahájení řízení, a nikoli k datu, kdy sám začal ve věci jednat. Otázka, který orgán státu má vzhledem k obsahu a povaze sporu jednat jménem žalovaného státu, není otázkou pasivní legitimace žalovaného. Soud je povinen zjistit, která z organizačních složek je příslušná vystupovat za stát v konkrétním sporu, a tuto organizační složku přibrat do řízení (pokud se ho již neúčastní). Rozhodnutí o tom se nevydává; závěr soudu se projeví v tom, že s určitou organizační složkou přestane jednat a začne jednat s jinou organizační složkou, která je příslušná za stát vystupovat. Dovolatel v těchto souvislostech poukázal na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. 30 Cdo 629/2005, ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 30 Cdo 1638/2007, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2001, sp. zn. 5 Nd 295/2001, ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 25 Cdo 3298/2013 (správně sp. zn. 25 Cdo 3298/2014), ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 25 Nd 315/2012, ze dne 27. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2296/2013, uveřejněné pod číslem 69/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, a ze dne 17. 4. 2001, sp. zn. 4 Nd 100/2001, usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 96/04, rozsudek bývalého Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 22. 1. 1975, sp. zn. 1 Cz 6/75, publikovaný ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 29/1976, a rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 14. 12. 1966, sp. zn. 6 Cz 192/66, publikovaný ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 48/1967. Dovolatel má na základě uvedeného za to, že pokud soud prvního stupně po zahájení řízení (v jeho průběhu a k námitce žalovaného Ministerstva spravedlnosti) začal jednat s jinou organizační složkou, než byla označena v žalobě, nemohla tato skutečnost vést ke změně místní příslušnosti, neboť se otázka místní příslušnosti posuzuje podle okolností existujících v době podání žaloby, které se nemohou v průběhu řízení měnit. Změny skutečností rozhodných pro posouzení věcné či místní příslušnosti, jež nastanou až v průběhu řízení, jsou nerozhodné. Podle názoru dovolatele odvolací soud nesprávně posoudil též otázku, který ústřední orgán je příslušným jednat za stát před soudem podle § 21a odst. 1 a 2 o. s. ř., a otázku aplikace § 11 odst. 1 zákona č. [2/1969](#) Sb. Dovolatel nesouhlasí s právním názorem, že se zmíněné ustanovení nevztahuje na Ústavní soud. Dovolatel v této souvislosti zmínil, že důvodová zpráva k zákonu, na niž odvolací soud poukázal, není pramenem práva a uvedl, že § 11 zákona č. [2/1969](#) Sb. nerozlišuje soudy obecné a soud Ústavní. Postavení Ústavního soudu je upraveno v čl. 83 až 89 Ústavy a tento soud je zařazen v hlavě čtvrté Ústavy nazvané moc soudní. Ústavní soud v posuzovaném řízení vystupoval nikoliv jako soud, ale jako správní orgán v řízení podle § 15 a § 16 zákona č. [82/1998](#) Sb. (pozn. z kontextu dovolání plyne, že dovolatel zřejmě mýlil zákon č.

[106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím), na které se podle § 20 odst. 4 zmíněného zákona vztahuje správní řád. Otázka, který ústřední úřad je příslušný jednat jménem státu v řízení o nároku podle zákona č. [82/1998](#) Sb., kdy ke škodě (resp. nemajetkové újmě) došlo v řízení před Ústavním soudem, nadto pak v řízení správním, není v judikatuře dovolacího soudu řešena.

Žalovaná se k dovolání žalobce nevyjádřila.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, přičemž rozhodné znění pro dovolací řízení (do 29. 9. 2017) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, splňující podmínky podle § 241 odst. 2 o. s. ř., a dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Podle § 241a odst. 2 o. s. ř. v dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh).

Dovolací soud shledal dovolání přípustným pro řešení otázky dovolatelem uvedené na druhém místě, tj. otázky stanovení úřadu jednajícího jménem státu ve věcech náhrady škody způsobené rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem Ústavního soudu, kterážto v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla výslovně vyřešena. Dovolání ovšem není důvodné, neboť tuto otázku soudy, jak je vysvětleno níže, vyřešily správně.

Zbylé námitky dovolatele přípustnost dovolání založit nemohly. Rozhodnutí odvolacího soudu se nedostává do jakéhokoliv rozporu s judikaturou, na níž dovolatel poukázal, neboť uvedená judikatura je na danou věc nepřiléhavá. Dovolací soud neshledává, že by po zahájení řízení došlo ke změně skutečností rozhodných pro posouzení místní příslušnosti. Jak plyne z § 84 o. s. ř., k řízení je příslušný obecný soud účastníka, proti němuž návrh směřuje (žalovaného), není-li stanoveno jinak. Podle § 85 odst. 5 o. s. ř. obecným soudem státu je okresní soud, v jehož obvodu má sídlo organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu, a nelze-li takto místně příslušný soud určit, soud, v jehož obvodu nastala skutečnost, která zakládá uplatněné právo. Pro určení místní příslušnosti v dané věci je tedy významné určení příslušné organizační složky státu. Dovolatel se (zřejmě) domnívá, že příslušnost organizační složky státu závisí na posouzení ze strany soudu, což je ovšem úvahou mylnou, neboť dané určení plyne z právních předpisů. Soudy si sice v konkrétních podmínkách případu vyhodnocují otázku, kterou organizační složku státu pokládají za příslušnou, posoudí-li danou otázku případně v rozporu se zákonem, nestane se z nepřísušné organizační složky složka příslušná. Tím, že soud začal jednat s určitou organizační složkou státu, načež následně s touto organizační složkou jednat přestal a jednal s jinou organizační složkou státu, nedošlo ke změně v příslušnosti organizačních složek vystupovat za stát. Jak též vyplývá z ustálené judikatury, k takovéto změně může dojít vlivem změny zákonné úpravy (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze

dne 3. 2. 2011, sp. zn. 25 Cdo 3333/2008), k níž ovšem v podmínkách projednávané věci po dobu trvání řízení nedošlo.

Podle čl. 83 Ústavy je Ústavní soud soudním orgánem ochrany ústavnosti.

Podle § 21a odst. 1 o. s. ř. za stát před soudem vystupuje

- a) Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových v případech stanovených podle zvláštního právního předpisu,
- b) organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu v ostatních případech.

Podle § 6 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále též jako „OdpŠk“)

(1) Ve věcech náhrady škody způsobené rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o regresních úhradách jedná jménem státu ministerstva a jiné ústřední správní úřady (dále jen "úřad").

(2) Úřadem podle odstavce 1 je

- a) Ministerstvo spravedlnosti, došlo-li ke škodě v občanském soudním řízení nebo v trestním řízení, a dále v případech, kdy bylo soudem ve správním soudnictví vydáno nezákonné rozhodnutí, jímž soud rozhodl o žalobě proti rozhodnutí územního celku v samostatné působnosti, a v případech, kdy škoda byla způsobena notářem nebo soudním exekutorem,
- b) příslušný úřad, došlo-li ke škodě v odvětví státní správy, jež náleží do jeho působnosti, a dále v případech, kdy bylo soudem ve správním soudnictví vydáno nezákonné rozhodnutí, jímž soud rozhodl o žalobě proti rozhodnutí vydanému v odvětví státní správy, jež náleží do působnosti tohoto úřadu.

(3) Není-li možno příslušný úřad určit podle odstavce 2, jedná za stát Ministerstvo financí.

(4) Bylo-li nezákonné rozhodnutí vydáno Českou národní bankou nebo na základě mezinárodní smlouvy orgánem dohledu nad finančním trhem jiného členského státu Evropské unie nebo došlo-li u České národní banky nebo tohoto orgánu dohledu k nesprávnému úřednímu postupu, jedná za stát Česká národní banka.

(5) Bylo-li nezákonné rozhodnutí vydáno Nejvyšším kontrolním úřadem nebo došlo-li u Nejvyššího kontrolního úřadu k nesprávnému úřednímu postupu, jedná za stát tento orgán.

(6) Úřad určený podle odstavců 1 až 5 jedná za stát jako organizační složka státu i v řízení před soudem, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.

Podle § 1 zákona č. [2/1969](#) Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů v rozhodné době v České republice působily tyto ústřední orgány státní správy, v jejichž čele je člen vlády: 1. Ministerstvo financí, 2. Ministerstvo zahraničních věcí, 3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 4. Ministerstvo kultury, 5. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 6. Ministerstvo zdravotnictví, 7. Ministerstvo spravedlnosti, 8. Ministerstvo vnitra, 9. Ministerstvo průmyslu a obchodu, 10. Ministerstvo pro místní rozvoj, 11. Ministerstvo zemědělství, 12. Ministerstvo obrany, 13. Ministerstvo dopravy, 14. Ministerstvo životního prostředí.

Podle § 2 odst. 1 zákona č. [2/1969](#) Sb., v České republice působí tyto další ústřední orgány státní správy: 1. Český statistický úřad, 2. Český úřad zeměměřický a katastrální, 3. Český báňský úřad, 4. Úřad průmyslového vlastnictví, 5. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 6. Správa státních

hmotných rezerv, 7. Státní úřad pro jadernou bezpečnost, 8. Komise pro cenné papíry, 9. Národní bezpečnostní úřad, 10. Energetický regulační úřad, 11. Úřad vlády České republiky.

Jak vyplývá z § 6 odst. 1 OdpŠk ve spojení s § 1 a § 2 odst. 1 zákona č. [2/1969](#) Sb., Ústavní soud nelze pokládat za orgán jednající za stát ve věcech náhrady škody způsobené rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o regresních úhradách, neboť se nejedná o ústřední správní úřad. Újma měla dovolateli vzniknout nesprávným úředním postupem, konkrétně nepřiměřenou délkou řízení o žádosti žalobce o informaci vedeného u Ústavního soudu, který evidentně nespadá do okruhu případů vyjmenovaných v § 6 odst. 2 písm. a) OdpŠk. Co se týká případné aplikace § 6 odst. 3 OdpŠk, je třeba předem uvést, že v potenciální úvahu připadá jen ta část ustanovení, jež hovoří o vzniku škody v odvětví státní správy, jež náleží do působnosti ústředního správního úřadu.

Pokud dovolatel poukázal na § 11 odst. 1 zákona č. [2/1969](#) Sb., dle kterého Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy a státní zastupitelství, a dovozuje z něj, že předmětný postup Ústavního soudu, z něhož mu měla vzniknout újma, spadá do odvětví státní správy v působnosti Ministerstva spravedlnosti, je daná úvaha právně nesprávná. Ačkoliv by přísně gramatický výklad, ze kterého dovolání vychází, mohl vést k závěru, že slovem „soudy“ je pod správu Ministerstva spravedlnosti zahrnut též Ústavní soud, který je bez jakýchkoliv pochybností součástí moci soudní a je orgánem soudního typu, takto zjednodušeně problematiku pojmout nelze. Ústavní soud je zřízen Ústavou, je soudním orgánem ochrany ústavnosti, a jako takový není součástí soustavy obecných soudů. Co se týká organizačních aspektů, jsou tyto upraveny v zákoně č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, přičemž dle § 3 odst. 1 písm. b) uvedeného zákona, předseda Ústavního soudu vykonává správu Ústavního soudu. Na rozdíl od obecných soudů a státního zastupitelství, vůči kterým je postavení Ministerstva spravedlnosti vytyčeno v § 119 odst. 1 zákona č. [6/2002](#) Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), resp. v § 13b zákona č. [283/1993](#) Sb., o státním zastupitelství, zákon o Ústavním soudu žádnou funkční vazbu mezi těmito orgány nezakládá. Ze samotného systematického řazení Ústavy, v níž je postavení Ústavního soudu upraveno v hlavě čtvrté, nazvané moc soudní, nelze vyvodit závěr opačný. Právě naopak, ukotvení Ústavního soudu přímo v Ústavě zajišťuje jeho organizační samostatnost a nepodřízenost tohoto orgánu jiným orgánům, to ani dalším tzv. ústavním orgánům (srov. např. WAGNEROVÁ, E. In WAGNEROVÁ, E. a kol. Zákon o Ústavním soudu s komentářem. Praha: ASPI, 2007, s. 2- 3).

Z výše uvedeného plyne, že orgán jednající za stát ve věci škody (újmy) způsobené rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem Ústavního soudu nelze určit podle § 6 odst. 2 OdpŠk a v souladu s § 6 odst. 3 OdpŠk za stát jedná Ministerstvo financí. Byť jen tacitně, daný závěr plyne i z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4511/2014, uveřejněného pod číslem 88/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Dovolací soud v uvedeném řízení, v němž se žalobkyně domáhala náhrady nemajetkové újmy za nesprávný úřední postup Ústavního soudu a ve kterém za stát jednalo Ministerstvo financí, neshledal (v poměrech projednání přípustného dovolání) vadu řízení.

Jelikož je rozhodnutí odvolacího soudu správné, dovolací soud v souladu s § 243d písm. a) o. s. ř. dovolání zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zpráva o vztazích](#)
- [Zákaz konkurence](#)
- [Vypořádací podíl v bytovém družstvu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Základní kapitál](#)